

VERSLAS, KARDINALIAI KEIČIANTIS TRADICIJAS LIETUVOJE

*Interviu su Kėdainių krematoriumą valdančios bendrovės
„K2 LT“ bendraturčiu ir direktoriaus pavaduotoju
Vidu Andrikiu.*

Aušra Gaivenienė, EKT

Išsilavinimas:

- 1998 - 2000 m. Vilniaus universitetas, Tarptautinio verslo mokykla, Tarptautinės prekybos specialybės magistras.
- 1979 - 1984 m. Vilniaus universitetas, Ekonominės kibernetikos ir finansų fakultetas, Ekonomikos magistras

Vidas Andrikis

Profesinė karjera:

2008 - dabar UAB „K2 LT“ bendraturtis, direktoriaus pavaduotojas

2008 - 2009 PN „Lina“, projektų vadovas

2006 - dabar European Compost Network (ECN), atstovas Lietuvoje

2006 - 2007 Norvegijos-Estijos-Lietuvos UAB „UNITED PARTNERS“, partneris

2006 - 2007 UAB „VSA HOLDING“, aplinkosauginių investicijų vadovas

2004 - 2006 Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, viceministras.

2004 - 2004 UAB „Ad verum“, komercijos direktorius.

1998 - 2004 UAB „KORGAS ir KO“ bendraturtis, direktorius.

1994 - 2004 UAB „KORGAS“ bendraturtis, direktoriaus pavaduotojas prekybiniams ryšiams su užsieniu.

1993 - 1994 Lietuvos-Baltarusijos UAB „ALBI“ bendraturtis, direktoriaus pavaduotojas prekybiniams ryšiams su užsieniu.

1993 - 1993 Vilniaus miesto savivaldybė, Užsienio ryšių skyriaus vedėjo pavaduotojas.

1990 - 1993 Vilniaus miesto savivaldybė, Užsienio ryšių skyriaus vyresnysis instruktorius.

1987 - 1990 Vilniaus miesto savivaldybė, Kompleksinio ekonominio ir socialinio vystymo valdybos vyresnysis ekonomistas.

1986 - 1987 Vilniaus miesto savivaldybė, Plano komisijos prekių ir paslaugų skyriaus vyresnysis ekonomistas.

Visuomeninė veikla:

Lietuvos pramonininkų konfederacijos narys

Aušra Gaivenienė, EKT:
„Lietuviai – konservatyvi tauta. Kaip kilo mintis pradėti verslą, iš pagrindų keičiantį Lietuvoje įsigalėjusias laidojimo tradicijas?“

Vidas Andrikis: *“Verslo idėja kilo dar dirbant Aplinkos ministerijoje, kai susipažinau su amerikiečių atliktu tyrimu apie taršą kapinėse. Tyrime pateikti labai vaizdingi duomenys: pavyzdžiui, jei kapinės užima 6 ha plotą, tai tokiam plote užkasta apie 1500 t metalo, ant viršaus stovi apie 30 t betono, iš kapinėse palaidotos karstų medienos būtų galima pastatyti 60 namų, o į mirusiųjų kūnus suleistu balzamavimo skysčiu būtų galima užpildyti nemažą baseiną. Suprantama, kad anksčiau ar vėliau šis skystis, karstų lakai, dažai, sintetinė vidaus tekstilė, sintetinės velionio įkapės patenka į aplinką, į gruntinius vandenius. O kremuojant toksiškos medžiagos sulaikomos filtruose, tad į aplinką nepatenka. Be to, laidojant karstuose reikia ir didesnių kapinių plotų. Tokiai nedidelei Lietuvai plėsti ir plėsti kapines ar kurti naujas yra per didelė prabanga. Taigi, aplinkosauginis motyvas ir buvo paskata statyti krematoriumą. Susitikę su pažįstamu mediku Vyteniu Labanausku nutarėme imtis Lietuvai netradicinio – kremavimo paslaugos – verslo. Pirmiausia atlikome visuomenės nuomonės tyrimą, kurio rezultatai parodė, jog visuomenė palankiai žiūri ir į kremavimą, ir į krematoriumo atsiradimą Lietuvoje. Tada parengėme verslo planą. Taip pat gavome Kauno arkivyskupo metropolito Sigitos Tamkevičiaus patvirtinimą, jog Katalikų bažnyčia neprieštarauja kremavimui, kaip laidojimo būdui.”*

„Tokiai nedidelei Lietuvai plėsti ir plėsti kapines ar kurti naujas yra per didelė prabanga. <...> Pirmiausia atlikome visuomenės nuomonės tyrimą, kurio rezultatai parodė, jog visuomenė palankiai žiūri ir į kremavimą, ir į krematoriumo atsiradimą Lietuvoje., (Vidas Andrikis)

**Aušra
Gaivenienė, EKT:**

„Su kokiais sunkumais susidūrėte imdamiesi šio verslo?“

Vidas Andrikis: „Nebuvo lengva pradėti tokį netradicinį verslą, ypač prasidėjusios krizės metu: bankai atsargiai sutiko mūsų verslo idėją ir neskubėjo suteikti finansavimo, taip pat užtruko ir tinkamos paskirties žemės paieškos. Apsukome ne vieną Lietuvos savivaldybę, kalbėjomės su jų merais – visi pritarė, kad Lietuvai tikrai reikia krematoriumo, tačiau būtų gerai, kad ne jų savivaldybėje, nes nežinia, kaip į tokį objektą sureaguos vietos visuomenė, o ir rinkimai ne už kalnų. Tad mums labai pasisekė, kad ir tuometė Kėdainių rajono merė Nijolė Naujokienė mąstė valstybiškai – iškart pritarė krematoriumo statyboms Kėdainių pramoniniame parke (dabar – LEZ), ir vieta, kurioje turėjo būti pastatytas pastatas buvo viena patogiausių atvažiuoti iš visų Lietuvos kampelių. Kai mūsų verslo idėja taip pat patikėjo ir finansinės institucijos, suteikę paskolą krematoriumui statyti bei įrangai įsigyti, tada jau ir mes patikėjome, jog projektą pavyks įgyvendinti.“

**Aušra
Gaivenienė, EKT:**

„Skaičiuojate trečius veiklos metus. Ar jau galite teigti, kad naujoji tradicija prigijo?“

Vidas Andrikis: „Visos naujos tradicijos įsitvirtina lėtai, tad ne išimtis ir ši. Ypač, kai ji susijusi su žmonėms itin jautriiu gyvenimo momentu. Tačiau dabar jau galime teigti, kad laidojimo tradicijos po truputį keičiasi, palaipsniui daugėja pasirinkimo laidoti kremuojant. Pirmaisiais krematoriumo veiklos metais tokiu būdu buvo palaidota 1360 mirusiųjų, antraisiais – 2118. Mes jau verslo plane buvome įsivertinę, kokia galėtų būti laidojimo tradicijų Lietuvoje kaita, todėl toks darbo intensyvumas atitinka mūsų lūkesčius, nors, kaip matote, dabartinė apkrova per metus yra vos pusė galimos, t.y. 4000 kremacijų.“

„<...> jau galime teigti, kad laidojimo tradicijos po truputį keičiasi.“ (Vidas Andrikis)

Aušra Gaivenienė, EKT:
“Laidojimo verslas daugeliui asocijuojasi su klasikinės lietuvių literatūros herojumi Franku Kruku. Kokia būna žmonių reakcija, sužinojus apie jūsų veiklą?”

Vidas Andrikis: *“Taigi, eilių pas mus nėra ir norintys mirusius artimuosius laidoti kremuojant gali registruotis pageidaujama laiku ne tik per laidojimo paslaugas teikiančias įmones, bet ir kreipdamiesi tiesiogiai į krematoriumo administraciją arba internetu, svetainėje www.krematoriumai.lt”*

Vidas Andrikis: *„Nuo krematoriumo veiklos pradžios, prisistatydamas visada pridedu – „iš krematoriumo“. Iš pradžių sulaukiu nuostabos šūksnių, o po to gana dažnai pasakoma, jog padarėme labai gerą darbą Lietuvos gyventojams, pastatę krematoriumą. Ir taip sako įvairaus amžiaus žmonės, pridurdami, jog jie patys irgi norėtų po mirties būti kremuoti. Tad negalėčiau vienašališkai pritarti nuomonei, jog apie mirtį galvoja tik vyresni. Beje, vis dažniau sutinku žmonių, kurie jau yra dalyvavę laidotuvėse, kai buvo šarvojama ir laidojama urna. Vadinasi, daugėja žinančių, kas yra kremavimas ir kur Lietuvoje stovi krematoriumas. Be to, esame ir viešai įvertinti už paslaugų kokybę bei įmonės socialinę atsakomybę: 2012 m. paslaugos buvo įvertintos „Metų gaminio“ titulu paslaugų kategorijoje, o 2013 m. už strateginių Lietuvos ūkio ir aplinkosaugos klausimų sprendimą, pasiūlant alternatyvų laidojimo būdą, Nacionalinio atsakingo verslo apdovanojimo konkurse įteikta nominacija „Metų aplinkosaugos įmonė“.“*

„Mes jau verslo plane buvome įsivertinę, kokia galėtų būti laidojimo tradicijų Lietuvoje kaita, todėl toks darbo intensyvumas atitinka mūsų lūkesčius, nors, kaip matote, dabartinė apkrova per metus yra vos pusė galimos, t.y. 4000 kremacijų.“
(Vidas Andrikis)

Aušra Gaivenienė, EKT: *“Kremavimo paslauga Lietuvoje yra dar gana šviežia naujiena. Tačiau jūs paraleliai diegiate ir kitas naujoves – krematoriume organizuojate pažintines ekskursijas, krematoriumo erdvėse rengiate įvairias meno parodas.”*

Vidas Andrikis: *“Mirtis, kaip ir gimimas, yra neatsiejama žmogaus gyvenimo dalis. Jei prisimintume senolius, tai mirtis jiems nebuvo tabu, jai buvo ruošiamasi iš anksto: ir įkapes būdavo pasiūtos, ir karstai padirbinti. Pradėję rengti pažintines ekskursijas nė nesitikėjome, kad jos bus tokios populiarios – šiuolaikinėje jaunystės kulto visuomenėje mirties tarsi nėra. Todėl nustebino ažiotažas, kurio sulaukėme paskelbę apie ekskursijas. Daugelis apsilankusių krematoriume sako, jog atvyko jausdami „pagarbią baimę“, o išvyksta su šviesiomis emocijomis, nes tai, ką pamatė, maloniai nustebino estetika ir pagarba išeinančiajam bei jį palydintiems. Manau, jog prie bendros emocijos labai prisideda architektūrinis krematoriumo pastato sprendimas – čia jau architekto Gintauto Natkevičiaus ir jo komandos nuopelnas.*

O apie meno darbų parodas krematoriumo erdvėse pagalvojome dar projektuojant pastatą, mat patys domimės įvairiomis meno rūšimis, mūsų šeimų nariai yra tiesiogiai prie meno prisilietę. Manėme, jog žmogui, kuris atvažiuos į krematoriumą vieną sunkiausių gyvenimo dienų, perėjimas per erdvę, užpildytą menu, gali būti tarsi tam tikra psichologinė pagalba, leidžianti išgyvenamą skausmą išjausti lengviau. Renkamės abstrakcijas kuriančius menininkus, nes ne visos konkrečios temos gali būti artimos čia atvykstantiems.”

Nomedos Marčėnaitės kurtų urnų pristatymas krematoriume.

Vidas Andrikis: *“Krematoriume rengiamos parodos yra nemokamos, jas gali aplankyti tiek kėdainiečiai, tiek miesto svečiai. Nuo veiklos pradžios čia surengėme jau penkias profesionalių dailininkų parodas. Krematoriumo atidarymo dieną veikė tapytojo Valentino Ajausko darbų paroda ir keramiko Algimanto Patamsio urnų paroda. Vėliau V. Ajausko tapybą pakeitė tapytojos ir scenografės Giedrės Riškutės-Kariniauskienės abstrakcijos, pirmąją savo kurtų urnų parodą pristatė keramikė Nomeda Marčėnaitė, o unikalios kristalinės glazūros keramikos autorius A. Patamsis čia atidarė personalinę parodą. Beje, pastarosios atidaryme dalyvavo ir moterų vokalinis ansamblis „Eglė“ iš Vilniaus, vadovaujamas Eglės Juozapaitienės. Norėjome parodyti, jog krematoriumo erdvėse gali skambėti kameriniai koncertai. Planuojame rengti ir rimties vakarus, kurių metu būtų skaitoma poezija, vyktų pašnekesiai žmogaus būties tema.”*

„Manėme, jog žmogui, kuris atvažiuos į krematoriumą vieną sunkiausių gyvenimo dienų, perėjimas per erdvę, užpildytą menu, gali būti tarsi tam tikra psichologinė pagalba, leidžianti išgyvenamą skausmą išjausti lengviau.“ (Vidas Andrikis)

Aušra Gaivenienė,
EKT: *“Kokias šio netradicinio verslo tendencijas galite įžvelgti?”*

Vidas Andrikis: *“Iš sėslių lietuvių tapome labai mobilia tauta – įvairių tikslų vedini daugelis tautiečių visam laikui įsitvirtina kitose šalyse, tad artimųjų kapų Lietuvoje priežiūra ir tvarkymas tampa jiems galvos skausmu. O kremavimas – išsigelbėjimu, nes urną su mirusių artimųjų pelenais gali laidoti ir pastatydami ją į kolumbariumą, ir išsiveždami į kitą šalį. Pradėjau kalbą nuo emigrantų, nes matome augantį jų poreikį laidoti artimuosius kremuojant. Tačiau kalbant apskritai apie Lietuvos gyventojų požiūrį į kremavimą, jau būtų galima išskirti keletą priežasčių, kodėl jie vis dažniau renkasi šį laidojimo būdą.”*

Vidas Andrikis: *“Tai ir galimybė sutaupyti laidojimo išlaidas – nuo krematoriumo veiklos pradžios 2011 m. lapkritį kremavimo ir su juo susijusių paslaugų kaina nekito – 1650 Lt (su PVM). Vis daugiau randasi propaguojančių aplinkai draugišką gyvenimo būdą, tad jiems priimtinas kremavimas, kaip ekologiškas laidojimo būdas. Be to, siūlome ekologišką, savaime suyrančią kapsulę, kurios kaina tokia pati kaip ir standartinės metalinės. Abiejų rūšių kapsulių kaina tokia pati ir įeina į bendrą kremavimo paslaugos kainą. Taigi, tik nuo žmonių aplinkosauginio sąmoningumo priklauso, kurią jie pasirinks. Taip pat krematoriume turime pavyzdinį ekologišką (nelakuotos ir nedažytos medienos) karstą, kurį rodome atvykstantiems į ekskursijas ir kaip tinkamesnį kremuoti ir pigiau kainuojantį. Labai svarbus ir estetinis šio laidojimo būdo kriterijus. Žmonės pasakoja, jog jaučiasi daug geriau taip išlydėdami artimąjį – tarsi būtų padėję lengviau iškeliauti. Dar viena priežastis, kodėl žmonės vis dažniau renkasi kremavimą – yra galimybė po mirties būti kremuotiems gimtinėje.”*

„Iš sėslių lietuvių tapome labai mobilią tautą – įvairių tikslų vedini daugelis tautiečių visam laikui įsitvirtina kitose šalyse, tad artimųjų kapų Lietuvoje priežiūra ir tvarkymas tampa jiems galvos skausmu.“ (Vidas Andrikis)

Aušra Gaivenienė,

EKT: “Kokios šio verslo plėtros galimybės?”

Vidas Andrikis: “Jau veikianti kremavimo linija užtikrina 4000 kremacijų per metus. Tikėtina, kad esant dabartinei kremacijų augimo dinamikai, šios linijos pajėgumų dar užteks 2-3 metams. O tada įrengsime naują liniją, kuriai vietą esame paruošę statydami krematoriumo pastatą. Kadangi jai jau yra paruoštos konstrukcijos ir visa infrastruktūra, įrengimas truktų apie 3 mėnesius, nestabdant pirmosios linijos veiklos. Turėdami dvi linijas, kurių našumas bus 8000 kremacijų per metus, užtikrinsime kremavimo paslaugą dešimtmečiui...”

Kėdainių krematoriumas.

Strategija. Efektyvumas. Vertė

UAB “Ekonominės konsultacijos ir tyrimai”

J. Jasinskio g. 16B, Vilnius, LT - 01112

Tel.: (+370 5) 25 26 225

Faks.: (+370 5) 25 26 226

El. paštas: ekt@ekt.lt

www.ekt.lt